

Švietimo, mokslo ir sporto ministrui Algirdui Monkevičiui
Švietimo plėtros programos rengimo darbo grupei

2020 m. rugsėjo 10 d.

Dėl Švietimo plėtros programos

Susipažinę su Švietimo plėtros programos (toliau – ŠPP) 2020-08-17 projektu ir įvertinę jo sąsajas su rengiamu Nacionalinės pažangos planu (toliau – NPP), pastebėjome, kad dalis NPP iškeltų uždavinių ŠPP neatliepiami arba atliepiami nepakankamai. Siekiant pažangos, būtina į strateginius planavimo dokumentus įtraukti aiškius uždavinius ir nustatyti ambicingus, t.y. kryptingų pastangų ir pokyčių reikalaujančius, rodiklius. Atsižvelgiant į tai, teikiame siūlymus Programos projektui:

3.1 uždavinys. Pagerinti švietimo kokybę ir sumažinti ugdymosi rezultatų atotrūkį:

1 problema. Netolygi bendrojo ugdymo kokybė.

- Problemos priežasties – fragmentiškai stebima mokinių pažanga – sprendimui numatyta priemonių kryptis *3.1.7. Skatinant duomenis ir moksliniais tyrimais grįstą švietimo sistemą, sukurti edukologinių tyrimų ir jų rezultatų diegimo sistemą, įskaitant edukologijos doktorantūros stiprinimą* tiesiogiai nenumato pažangos stebėsenos sistemos sukūrimo. Siūlome numatyti konkrečią priemonę ***mokinių pažangos stebėsenos sistemos sukūrimui ir diegimui***.
- Viena iš problemos priežasčių nurodyta tai, kad per mažai skiriama valandų XXI a. aktualių kompetencijų ugdymui formaliajame švietime, t.y. keliamas ugdymo turinio klausimas. Tačiau sprendimui pasirinkta vienintelė priemonių kryptis – ankstinti privalomojo ugdymo pradžią – neužtikrinanti valandų skaičiaus ugdyti aktualias kompetencijas didinimo. Siūlome numatyti priemonę ***Neformalioju būdu įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo sistemos įdiegimas bei rodiklį Vaikų, kuriems buvo pripažintos neformalioju būdu įgytos kompetencijos, dalis, remiantis Bendrųjų programų atnaujinimo gairėse numatytu formaliojo ir neformaliojo švietimo integravimu***.

2 problema. Nevienodos mokyklinio starto galimybės.

- Viena iš problemos priežasčių įvardinta netolygi ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo (IPU) programos vykdančių įstaigų veiklos kokybė, tačiau nenumatyta priemonių jai spręsti. Todėl siūlome įtraukti priemonę ***Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo kokybės užtikrinimo sistemos įdiegimas***.

3.2. uždavinys. Didinti švietimo įtrauktį ir prieinamumą, užtikrinti saugią aplinką kiekvienam asmeniui:

2 problema. Nevienodas švietimo prieinamumas specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems asmenims, vaikams, kilusiems iš žemas pajamas turinčių šeimų.

- Atsižvelgiant į 2020-06-30 priimtus Švietimo įstatymo pakeitimus dėl mokinių su specialiaisiais ugdymosi poreikiais įtraukties į bendrojo ugdymo mokyklas nuo 2024 m. bei atnaujintus NPP rodiklius, prašome patikslinti numatytą rodiklį **iki 2030 m. įtraukiuoju būdu ugdyti 90 proc. (85 proc. – iki 2025 m.) negalią turinčių mokinių;**
- Atsižvelgiant į NPP įvardintą problemą, kad Lietuvoje mokyklos nebaigusių neįgaliečių dalis yra daug didesnė už ES vidurkį (atitinkamai – 36 ir 24 proc.), įtraukti rodiklį **Mokyklą baigusių negalią turinčių mokinių dalis;**
- Atkreipiame dėmesį, kad įtrauktis turi būti užtikrinta ne tik bendrajame, bet ir ikimokykliniame, profesiniame bei aukštajame moksle, todėl siūlome numatyti **negalią turinčių asmenų įtraukties rodiklius visuose švietimo lygmenyse bei rodiklius dėl švietimo prieinamumo užtikrinimo mokiniams bei studentams iš žemas pajamas turinčių šeimų.**

3 problema. Neužtikrinamas neformaliojo vaikų švietimo prieinamumas.

- Atsižvelgiant į sąsają su 2 problema bei siekį atsisakyti diskriminacinio požiūrio į specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, siūlome **padidinti siekiamas rodiklio 3.2.3. Specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių vaikų, išskyrus gabiuosius, dalyvaujančių neformaliajame vaikų švietime, dalis reikšmes, priartinant jas prie 3.2.2. rodiklio reikšmių** (t.y. užtikrinti vienodą neformaliojo švietimo prieinamumą visiems vaikams);
- Atsižvelgiant į planuojamą praktinių kompetencijų ugdymo diegimą formaliajame ugdyme (4K modelis), siūlome **padidinti 3.2.2 rodiklio reikšmę bent iki 90 proc.;**
- Siekiant tolygaus neformaliojo švietimo prieinamumo visuose regionuose, siūlome įtraukti **rodiklį Savivaldybių, kuriose neformaliojo švietimo galimybėmis pasinaudojusių vaikų dalis yra daugiau nei 90 proc., skaičius;**
- Nurodytos problemos priežastys - nesubalansuota NVŠ pasiūla ir paklausa, nepakankamas dėmesys sprendimų priėmimui remiantis duomenimis bei nepakankama NVŠ pasiūla specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams. Tačiau joms spręsti numatyta priemonių kryptis (3.2.2. Švietimo įstaigų aprūpinimas priemonėmis ir įranga, reikalinga vykdyti visos dienos mokyklos veiklas) šių problemų neišspręs. Siūlome numatyti priemonių **kryptį Integruotos finansavimo sistemos neformaliojo švietimo programų rengimui ir vykdymui įdiegimas.**

4 problema: Mokyklose paplitusios patyčios

- Priemonių kryptyje 3.2.6. *Per 2 mėnesius nė karto patyčių nepatyrusių mokinių dalis* numatyti rodikliai (nuo 48,2 proc. 2018 m. ketinama padidinti iki 70 proc. 2030 m. (55 proc. – 2025 m.) rodo didelį valdžios institucijų pakantumą patyčioms, todėl siūlome juos padidinti iki 100 proc. 2030 m.

3.4. uždavinys. Gerinti atitiktį tarp švietimo sistemoje įgyjamų ir darbo rinkoje bei prisitaikyti kintančioje aplinkoje reikalingų kompetencijų:

Siūlome uždavinio problema įvardinti ***bendrujų bei skaitmeninių kompetencijų trūkumą*** (tą akcentuoja ES ir EBPO, taip pat Lietuvos Vyriausybės kanceliarijos siūlymas) ir įtraukti rodiklį ***Neformaliojo skaitmeninių įgūdžių ir bendrujų kompetencijų ugdymo programas lankančių mokinių dalis***.

2 problema: Profesinis orientavimas neapima visų mokinių.

- Šiai problemai numatytas rodiklis apima tik 5-12 klasių mokinius. Atsižvelgdami į 2019 m. įsigaliojusią švietimo įstatymo nuostatą dėl profesinio orientavimo paslaugų užtikrinimo visiems vaikams, ***siūlome tikslinti rodiklį, apimant mokinius nuo 1 klasės***.
- Šios problemos sprendimui numatyta vienintelė priemonė 3.4.9. *Regioninių karjeros centrų steigimas Lietuvoje, užtikrinant profesinį orientavimą nuo pirmos klasės*. Ši priemonė yra orientuota į institucijų sistemos kūrimą, o ne į paslaugų priartinimą prie mokinių. Be to, profesinis orientavimas ir ugdymas karjerai yra viena iš švietimo sričių, kurioje gali būti taikoma partnerystė su NVO (atliepiant NPP 7.2 uždavinį – žr. žemiau). Siūlome keisti šios problemos priemonių kryptį ir formuluoti taip: ***Užtikrinti profesinio orientavimo paslaugas kiekvienam mokiniui, įtraukiant nevyriausybinės organizacijas ir kitus socialinius partnerius***.

3.5. uždavinys. Įdiegti efektyvią suaugusiųjų mokymosi visą gyvenimą sistemą, siekiant asmens gebėjimų ir kvalifikacijos darnos su asmens, darbo rinkos ir aplinkos poreikiais:

Siūlome uždavinio problema įvardinti ***nepakankamą kokybiškų suaugusiųjų švietimo programų pasiūlą*** ir rodiklius ***Savivaldybių, vykdančių neformaliojo suaugusiųjų švietimo programų finansavimo programas, skaičius/dalis; Savivaldybių, kuriose per paskutines 4 savaites besimokiusių asmenų 25-74 amžiaus grupėje buvo daugiau kaip 20 procentų, skaičius***.

Atsižvelgiant į tai, kad Švietimo, mokslo ir sporto ministerija yra viena iš atsakingų institucijų už NPP 2.7 uždavinio *Stiprinti socialinio aktyvumo ir socialinės atsakomybės nuostatas visuomenėje bei bendruomeniškumą* įgyvendinimą, kuriam numatytas rodiklis 2.7.3. *Pilietinės galios indeksas*, taip pat Bendrujų programų atnaujinimo gairėse įvardyta būtinybė *pilietiško pamokas papildyti neformaliomis pilietinio ugdymo veiklomis ir skatinti dalyvavimą*

visuomeninių organizacijų veikloje, siūlome įtraukti uždavinį **Stiprinti mokinių ir mokytojų socialinio bei pilietinio aktyvumo nuostatas bei aktyvų įsitraukimą į aktyvią pilietinę veiklą bei rodiklius Mokytojų ir mokinių pilietinės galios indeksai.**

Atkreipiame dėmesį, kad Švietimo, mokslo ir sporto ministerija yra taip pat atsakinga už NPP 7.2 uždavinio **Didinti darbo vietų pasiekiamumą ir viešųjų paslaugų prieinamumą visiems įgyvendinimą**, kuriam numatytas rodiklis 7.2.13. **Savivaldybių viešųjų paslaugų, kurias teikia nevyriausybines ir bendruomenines organizacijos, dalis**, tačiau į ŠPP šis uždavinys neįtrauktas. Kadangi 2019 m. tik 2,9 proc. švietimo paslaugų buvo teikiamos nevyriausybinių organizacijų (o numatytas siekinys 2030 m. – 30 proc.), būtinos kryptingos pastangos bei paskatos įtraukti nevyriausybines organizacijas į švietimo sistemą. Todėl siūlome į ŠPP įtraukti uždavinį **Didinti nevyriausybinių ir bendruomeninių organizacijų teikiamų švietimo paslaugų dalį ir rodiklį Savivaldybių švietimo paslaugų, kurias teikia nevyriausybines ir bendruomenines organizacijos, dalis.**

Maloniai prašome atsižvelgti į pateiktus siūlymus ir įtraukti juos į Švietimo plėtros programą.

Direktorė

Judita Akromienė